YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (laajennettu neljäs jaosto)

14 päivänä lokakuuta 2004 *

Asiassa T-137/02,

Pollmeier Malchow GmbH & Co. KG, kotipaikka Malchow (Saksa), edustajinaan asianajajat S. Völcker ja J. Heithecker,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään V. Kreuschitz ja V. Di Bucci, avustajanaan asianajaja M. Núñez-Müller, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii valtiontuesta, jonka Saksan liittotasavalta on myöntänyt Malchow'ssa toimivalle Pollmeier GmbH:lle, 15 päivänä tammikuuta 2002 tehdyn komission päätöksen 2002/821/EY (EYVL L 296, s. 20) kumoamista,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN
OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (laajennettu neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja H. Legal sekä tuomarit V. Tiili, A. W. H. Meij, M. Vilaras ja N. J. Forwood,
kirjaaja: hallintovirkamies D. Christensen,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 4.3.2004 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 Pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä 3 päivänä huhtikuuta 1996 annetun komission suosituksen 96/280/EY (EYVL L 107, s. 4) 18. ja 19. perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"myös riippumattomuus on yksi pääperusteista, sillä suureen ryhmittymään kuuluvalla pk-yrityksellä on käytettävissään sellaista rahoitusta ja tukea, joita vastaavan kokoisilla kilpailijoilla ei ole; on myös tarpeen sulkea pois sellaiset pk-yrityksistä koostuvat oikeushenkilöt, jotka muodostavat ryhmittymän, jonka tosiasiallinen taloudellinen voima on suurempi kuin pk-yrityksen,

riippumattomuusperusteen osalta jäsenvaltioiden, [Euroopan investointipankin] ja [Euroopan investointirahaston] olisi varmistettava, että määritelmää eivät kierrä tämän perusteen muodollisesti täyttävät yritykset, jotka ovat tosiasiassa yhden suuren yrityksen valvonnassa tai usean suuren yrityksen yhteisessä valvonnassa."

2 Suosituksen 96/280 22. perustelukappaleen mukaan " — — pk-yritysten määrittelylle on asetettava sangen tiukat perusteet, jos niihin kohdistettavien toimenpiteiden on aidosti määrä hyödyttää yrityksiä, jotka kokonsa takia ovat epäedullisessa asemassa".

3 Kyseisen suosituksen liitteessä, jonka otsikko on "Komission hyväksymä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmä", olevassa 1 artiklassa esitetään seuraavat perusteet (jäljempänä pk-yrityksen määrittelyperusteet):

"1. [Pk-yritykset] määritellään yrityksiksi,

— joiden palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja

— joiden

joko vuosiliikevaihto on enintään 40 miljoonaa [euroa]

tai taseen loppusumma on enintään 27 miljoonaa [euroa]

— ja jotka täyttävät 3 kohdassa määritellyn perusteen riippumattomuudesta.

— —

3. Riippumattomia yrityksiä ovat ne yritykset, joiden pääomasta tai äänivaltaisista osakkeista 25 prosenttia tai enemmän ei ole yhden sellaisen yrityksen omistuksessa tai sellaisten yritysten yhteisomistuksessa, joihin ei voida soveltaa tilanteen mukaan — — pk-yrityksen — — määritelmää. — —

4. Laskettaessa 1 — — kohdassa tarkoitettuja kynnysarvoja on siten tarpeen laskea yhteen asiaankuuluvat luvut kyseisen yrityksen ja kaikkien sen suoraan tai välillisesti 25 prosentin suuruisen tai suuremman pääoma- tai äänimääräosuuden perusteella hallitsemien yritysten osalta.

— —

6. Kun yritys tilinpäätöksen päivämääränä ylittää tai alittaa henkilöstömäärää koskevat kynnykset tai rahamääräiset ylärajat, yrityksen olisi saatava tai menetettävä pk-yrityksen — — asema ainoastaan siinä tapauksessa, että ylitys tai alitus toistuu kahden peräkkäisen tilivuoden aikana.

— —

8. Liikevaihdon ja taseen loppusumman osalta kynnykset koskevat viimeisintä hyväksyttyä tilivuotta. Sellaisten vastikään perustettujen yritysten osalta, joiden kirjanpitoa ei vielä ole hyväksytty, kynnykset on määritettävä tilivuoden kuluessa tehdyn luotettavan arvion perusteella."

4 Pienten ja keskisuurten yritysten valtion tukia koskevista yhteisön suuntaviivoista annetun komission tiedonannon 96/C 213/04 (EYVL 1996, C 213, s. 4; jäljempänä pk-yrityksiä koskevat suuntaviivat) 3.2 kohdan, jonka otsikkona on "Pk-yritysten määritelmä", ensimmäisessä ja neljännessä alakohdassa todetaan seuraavaa:

"Näiden suuntaviivojen soveltamiseksi 'pk-yritykset' määritellään — — suosituksen [96/280] mukaisesti.

— —

Nämä kolme edellytystä (henkilökunnan määrä, liikevaihto tai tase, riippumattomuus) ovat kasautuvia eli toisin sanoen kaikkien kolmen on täytyttävä. Riippumattomuusedellytys, jonka mukaan suurella yrityksellä ei saa olla 25:tä prosenttia tai enempää pk-yrityksen pääomasta, on käytäntönä useissa jäsenvaltioissa, joissa tätä prosenttiosuutta pidetään kynnyksenä, jonka jälkeen valvonta on mahdollista. Ainoastaan todella riippumattomien pk-yritysten huomioon ottamiseksi on poistettava sellaiset pk-yritysten oikeudelliset rakennelmat, jotka muodostavat taloudellisia ryhmiä, joiden voima ylittää pk-yrityksen voiman. Laskettaessa henkilökunnan määrän ja rahoituksen kynnyksiä on laskettava yhteen edunsaajayrityksen ja kaikkien niiden yritysten tiedot, joissa sillä on suoraan tai välillisesti 25 prosenttia tai enemmän pääomasta tai äänivallasta."

5 Yleisen edun mukaisesta tehtävästä (Gemeinschaftsaufgabe) "Alueellisten taloudellisten rakenteiden parantaminen" annetulla lailla on otettu käyttöön Saksan tärkein aluetukia koskeva järjestelmä. Komissio hyväksyi 12.6.1999 kyseisen lain perusteella kaudelle 1996/1999 annetun 27. puiteohjelman (jäljempänä 27. puiteohjelma) (EYVL C 166, s. 9). Kyseisen 27. puiteohjelman perusteella Mecklenburg-Vorpommernin osavaltiossa toteutetuille investoinneille voidaan myöntää tukea pk-yritysten osalta 50 prosenttia sellaisten investointien bruttomäärästä, joille voidaan myöntää tukea (jäljempänä tukikelpoiset bruttoinvestointikustannukset), ja suurien yritysten osalta 35 prosenttia.

6 Komission päätöksistä aloittaa EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan, josta on tullut EY 88 artiklan 2 kohta, mukainen menettely 27. puiteohjelman (EYVL 1999, C 80, s. 3) ja 26. puiteohjelman (EYVL 1997, C 341, s. 4) osalta ilmenee, että näissä kahdessa ohjelmassa on omaksuttu pk-yrityksiä koskevien suuntaviivojen mukainen pk-yritysten määritelmä.

Tosiseikat

7 Kantaja, jonka nimi kyseisenä ajankohtana oli Pollmeier GmbH, Malchow, teki 27.5.1998 investointitukea koskevan hakemuksen. Mecklenburg-Vorpommernin osavaltion talousministeri myönsi 2.9.1998 tehdyllä päätöksellä, jota muutettiin 12.5.1999, kantajalle 27. puiteohjelman perusteella investointituen sahan rakentamiseksi Malchowiin. Kyseisen sahan oli tarkoitus sijaita EY 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan perusteella tukea saavalla alueella. Tuki, joka rajattiin 16 384 600 Saksan markkaan (DEM) (8 377 313 euroon), vastasi 30,23:a prosenttia tukikelpoisista bruttoinvestointikustannuksista, joiden määrä oli 54,2 miljoonaa DEM (27,7 miljoonaa euroa).

8 Lisäksi myönnettiin 9,3 miljoonan DEM:n (4,75 miljoonan euron) suuruinen ylimääräinen investointipalkkio, joka vastasi 17,15:tä prosenttia tukikelpoisista bruttoinvestointikustannuksista. Kantaja sai 27.1.1999 myös Euroopan jälleenrakennusohjelman varoin tuetun viiden miljoonan DEM:n (2,55 miljoonan euron) luoton 3,75 prosentin vuosikorolla. Kyseisestä alemmasta korkokannasta muodostuva etu vastasi 0,80:tä prosenttia tukikelpoisista bruttoinvestointikustannuksista. Edellä mainitut tukitoimenpiteet vastasivat kokonaisuudessaan 48,18:aa prosenttia tukikelpoisista bruttoinvestointikustannuksista.

9 Saatuaan useita kanteluja, jotka koskivat kantajalle myönnettyjä tukia, vastaaja pyysi 17.4.2000 päivätyllä kirjeellä Saksan liittotasavaltaa toimittamaan sille kaikki tarvittavat tiedot, jotta se voisi ratkaista, kuuluivatko kyseiset tuet aikaisemmin hyväksytyn järjestelmän piiriin.

10 Saksan liittotasavalta vastasi kyseiseen pyyntöön vastaajalle 22.5., 16.6. ja 9.8.2000 saapuneilla kirjeillä.

11 Vastaaja ilmoitti 13.3.2001 päivätyllä kirjeellä Saksan hallitukselle päätöksestään aloittaa EY 88 artiklan 2 kohdan mukainen menettely ja samalla määräsi Saksan hallituksen EY [88] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 (EYVL L 83, s. 1) 10 artiklan 3 kohdan perusteella antamaan tietoja. Osapuolille, joita asia koskee, ilmoitettiin kyseisen menettelyn aloittamisesta ja niitä pyydettiin julkaisemalla edellä mainittu kirje 9.6.2001 Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä (EYVL C 166, s. 5) esittämään mahdolliset huomautuksensa.

12 Saksan liittotasavalta esitti 15.5.2001 päivätyllä kirjeellä huomautuksia menettelyn aloittamispäätöksestä ja noudatti edellä olevassa kohdassa mainittua määräystä.

13 Vastaaja teki 15.1.2002 päätöksen 2002/821/EY valtiontuesta, jonka Saksan liittotasavalta on myöntänyt kantajalle (EYVL L 296, s. 20; jäljempänä riidanalainen päätös).

14 Riidanalaisen päätöksen päätösosassa todetaan seuraavaa:

"1 artikla

Tuki, jonka [Saksan liittotasavalta] on myöntänyt [kantajalle] ja jonka määrä on 3 650 860 euroa, ei sovellu yhteismarkkinoille. — — "

15 On selvää, että tuen myöntämishetkellä kantajan kokonaispääoman omisti Pollmeier GmbH, Holzverarbeitungsbetrieb, Rietberg, jonka pääoma oli kokonaisuudessaan Pollmeier -nimisen henkilön omistuksessa. Pollmeier GmbH, Holzverarbeitungsbetrieb omisti myös 60 prosenttia Creuzburgissa sijaitsevasta Pollmeier Massivholz GmbH & Co. KG:stä, jonka pääomasta loput eli 40 prosenttia oli Pollmeierin omistuksessa.

16 Pollmeier omisti 1.6.1998 saakka myös 74,25 prosenttia Inland Wood Specialities, LP, Spokane -nimisen amerikkalaisen yhtiön (jäljempänä IWS) pääomasta, ja kyseisen yhtiön loppupääoma oli hänen veljensä omistuksessa. Pollmeier myi 1.6.1998 41 prosenttia IWS:n osakepääomasta sisarelleen Tegelkampille ja 10 prosenttia Gottwald -nimiselle henkilölle. Kyseisestä päivästä lukien hän omistaa näin ollen enää 23,25 prosenttia IWS:n pääomasta.

17 Pollmeier GmbH, Holzverarbeitungsgbetrieb, Rietberg, luovutti 17.7.1999 kaikki varansa ja velkansa — lukuun ottamatta pääomaosakkuuksiaan Creuzburgissa sijaitsevasta Pollmeier Massivholz GmbH & Co. KG:stä ja kantajasta — Rietbergissä sijaitsevalle Pollmeier Leimholz GmbH:lle, joka oli äskettäin perustettu tätä tarkoitusta varten. Tämän jälkeen Pollmeier GmbH, Holzverarbeitungsbetriebin pääkonttori siirrettiin Rietbergistä Creuzburgiin, ja kyseinen yhtiö muutti nimekseen Pollmeier Massivholz GmbH, Creuzburg. Lisäksi Creuzburgissa sijaitsevasta Pollmeier Massivholz GmbH & Co. KG:stä tuli Pollmeier Creuzburg GmbH & Co. KG, Creuzburg, kun taas kantajasta, jonka nimi oli siihen saakka ollut Pollmeier GmbH, Malchow, tuli Pollmeier Malchow GmbH & Co. KG, Malchow.

18 Riidanalaisen päätöksen perusteluosassa esitetään seuraavat tarkennukset:

"56. Saksa katsoo, että tuki, joka myönnettiin vuosina 1998–1999 [kantajalle] sahan perustamiseksi Malchow'hun ja joka bruttomäärältään vastasi 48,18 prosentin kokonaistuki-intensiteettiä, oli komission hyväksymien alueellisten tukiohjelmien [27. puiteohjelma, veronhuojennuslaki, Euroopan jälleenrakennusohjelmasta myönnetyt varat] mukainen.

— —

59. [Vastaaja] ottaa huomioon sen, että toimenpiteet toteutetaan [EY] 87 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitetuilla epäsuotuisilla alueilla. Lisäksi se katsoo, että näitä alueita koskevissa ohjelmissa suurin sallittu bruttotuki-intensiteetti on 35 prosenttia suuryritysten osalta ja 50 prosenttia pk-yritysten osalta. Nämä prosentuaaliset osuudet ovat ylärajoja, jotka koskevat koko tukea, mikäli tukea myönnetään useiden alueellisten ohjelmien perusteella tai paikallisista, alueellisista, kansallisista tai yhteisön varoista.

60. Koska toimenpiteiden bruttotuki-intensiteetti on 48,18 prosenttia, voidaan todeta [kantajalle] myönnetyn tuen ilmeisesti edellyttäneen, että tuensaajayritys täytti ohjelman hyväksymishetkellä voimassa olleissa yhteisön suuntaviivoissa ja suosituksessa [96/280] esitetyt pk-yrityksen määrittelyperusteet.

— —

70. [Vastaajan] mielestä tuen myöntämisvuotena on pidettävä vuotta 1998. Näin ollen tuensaajaa on tarkasteltava vuosien 1997 ja 1996 työntekijöiden lukumäärän ja taloudellisten tunnuslukujen perusteella. — —

71. [Vastaaja] katsoo, että Yhdysvalloissa toimiva IWS olisi vastoin [Saksan liittotasavallan] väitteitä otettava huomioon määriteltäessä tuensaaja. Vuosina 1996 ja 1997 tuensaajayritykseen kuuluivat Rietbergissä toimiva Pollmeier GmbH Holzverarbeitungsbetrieb, Creuzburgissa toimiva Pollmeier Massivholz GmbH & Co. KG ja IWS. Kaikki nämä yhtiöt ovat suoraan tai välillisesti — — Pollmeierin hallinnassa ja harjoittavat samaa tai rinnakkaista taloudellista toimintaa. Näin ollen voidaan todeta, että ne ovat keskenään taloudellisesti integroituneita. Minkään näistä yhtiöistä ei voida väittää muodostavan itsenäistä taloudellista kokonaisuutta. Taloudellisen integraation aste on riittävä, jotta voidaan päätellä IWS:n ja kahden Euroopassa toimivan Pollmeier-sahan muodostavan yhtenäisen taloudellisen kokonaisuuden.

72. Kun tarkastellaan vuosia 1996 ja 1997, käy ilmi, että tuensaaja ei ollut pk-yritys vuonna 1998. Vuonna 1996 pk-yrityksille asetetut enimmäismäärät ylittyivät: yhteenlaskettu työntekijöiden lukumäärä oli 416 ja yhteenlaskettu liikevaihto

44,8 miljoonaa euroa. Vuonna 1997 tuensaajan palveluksessa oli 465 työntekijää, liikevaihto 66,73 miljoonaa euroa ja taseen loppusumma 29,19 miljoonaa euroa. Tuensaajan taloudelliset tunnusluvut ylittivät pk-yrityksille asetetut enimmäismäärät vuonna 1997. Näin ollen tuensaaja ylitti pk-yrityksille asetetut enimmäismäärät kahtena peräkkäisenä tilivuotena.

— —

80. Suosituksessa [96/280] todetaan selkeästi, että yritys saa tai menettää pk-yrityksen aseman ainoastaan siinä tapauksessa, että enimmäismäärien ylitys tai alitus toistuu kahtena peräkkäisenä tilivuotena. On selvää, että tuensaaja ylitti pk-yrityksille asetetut enimmäismäärät 1 päivään kesäkuuta 1998 asti. Tämä seikka on otettava huomioon tarkasteltaessa tuensaajan asemaa pk-yrityksenä suosituksen liitteessä olevan 1 artiklan 6 kohdassa määrätyllä tavalla. Tuen myöntämishetkellä eli vuonna 1999 tuensaajayrityksen tunnusluvut olivat olleet vasta alle vuoden ajan pk-yrityksille asetettuja enimmäismääriä pienempiä. Tämän perusteella [vastaaja] päättelee, että tuensaajaan ei voida soveltaa pk-yrityksen määritelmää ja että myöskään ei voida havaita, että yritys olisi tuen myöntämishetkellä kärsinyt pk-yrityksille tyypillisistä esteistä.

— —

82. [Vastaaja] pitää kyseenalaisena, että [IWS:n] omistajanvaihdoksella olisi pyritty muuhun kuin pk-yrityksen määrittelyperusteiden kiertämiseen. — —

83. [Saksan liittotasavalta] ja tuensaaja itse eivät ole esittäneet minkäänlaista perustelua Pollmeier-yhtymän omistusrakenteen muutokselle. Vaikuttaa siltä, että rakenneuudistuksen ainoana tarkoituksena on varmistaa, että [kantaja] pääsee nauttimaan eduista, joita pk-yrityksille myönnetään korvauksena niiden koosta aiheutuvista haitoista. Pollmeier-yhtymän rakenteen, Pollmeier-yhtiöiden osakkaiden välisten suhteiden ja yhtymän eri yksikköjen välisten taloudellisten sidosten tarkastelun perusteella vaikuttaa siltä, että tämä yhtymä ei kärsi pk-yrityksille tyypillisistä esteistä, joihin yhteisön suuntaviivoissa viitataan. Näin ollen varsinkin [kantaja] hyötyy Pollmeier-yhtymän muiden yhtiöiden läsnäolosta markkinoilla ja toiminnassa olevien sahojen teknisestä osaamisesta, koska sen ei tarvitse kamppailla voittaakseen markkinoillepääsyyn muutoin liittyvät (tekniset ja myyntitoimintaa koskevat) esteet.

— —

86. Koska tuensaaja on suuryritys, ainoastaan 35 prosenttia myönnetystä tuesta täyttää tukiohjelman edellytykset ja ainoastaan tätä tuen osaa voidaan pitää voimassa olevana tukena. Jäljelle jäävää 13,18 prosentin osuutta on pidettävä uutena tukena. Koska se myönnettiin ilman komission lupaa, kyseessä on sääntöjenvastainen tuki.

— — "

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

19 Kantaja nosti nyt käsiteltävänä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 29.4.2002 saapuneella kannekirjelmällä.

20 Kantaja luopui 26.11.2002 päivätyllä kirjeellään toissijaisista vaatimuksistaan, jotka koskivat riidanalaisen päätöksen kumoamista siltä osin kuin 1 artiklassa tarkoitettu takaisin perittävä summa ylittää 2 808 319,95 euroa.

21 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (laajennettu neljäs jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn ja pyysi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 64 artiklan mukaisina prosessinjohtotoimenpiteinä kantajaa toimittamaan tiettyjä asiakirjoja. Kyseistä pyyntöä noudatettiin asetetussa määräajassa.

22 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin suullisiin kysymyksiin kuultiin 4.3.2004 pidetyssä istunnossa.

23 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen päätöksen ja

— velvoittaa vastaajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

24 Vastaaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen ja

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

25 Kantaja vetoaa kanteensa tueksi kolmeen kumoamisperusteeseen. Ensimmäinen peruste koskee oikeudellista virhettä, joka on tehty suositusta 96/280 sovellettaessa, toinen peruste arviointivirhettä, joka liittyy pk-yrityksen määrittelyperusteiden kiertämiseen, ja kolmas peruste oikeudellista virhettä ja arviointivirhettä, jotka on tehty taloudellista integraatiota ja pk-yrityksille ominaisten esteiden olemassaoloa arvioitaessa.

26 Koska ensimmäinen ja kolmas kanneperuste koskevat pääosin samaa kysymystä, joka liittyy siihen, saattoiko vastaaja tehdä sellaisen taloudellista integraatiota ja taloudellisten esteiden olemassaoloa koskevan arvioinnin, joka oli suosituksessa 96/280 määriteltyjä perusteita laajempi, kyseisiä kanneperusteita on tutkittava yhdessä.

Ensimmäinen ja kolmas kanneperuste, jotka koskevat suositusta 96/280 sovellettaessa tehtyä oikeudellista virhettä ja arviointivirhettä

Asianosaisten lausumat

27 Kantaja katsoo, että kun komissio antoi suosituksen 96/280, se sitoutui itse tulkitsemaan pk-yrityksen käsitettä tietyllä tavalla. Näin ollen taloudellista integraatiota tai pk-yrityksille ominaisia esteitä koskeva erillinen arviointi ottamatta

huomioon pk-yritysten määrittelyperusteita on kantajan mukaan lainvastainen, sillä juuri kyseisten perusteiden avulla voidaan ratkaista se, onko kyse taloudellisesta integraatiosta, tai se, onko pk-yrityksille ominaisia esteitä olemassa. Kantajan mukaan suosituksella 96/280 pyritään nimenomaan standardisoimaan kyseinen arviointi ja takaamaan siten yhdenvertaisuus ja oikeusvarmuus. Tästä seuraa, ettei komissiolla ole mahdollisuutta tarkastella tuensaajan todellista taloudellista ulottuvuutta laajemmin kuin mitä sen muodollisesta asemasta ilmenee.

28 Kantaja väittää, että vastaaja on virheellisesti katsonut riidanalaisessa päätöksessä, ettei kantaja ratkaisevalla hetkellä täyttänyt kaikkia pk-yrityksen määrittelyperusteita. Se ei kiistä riidanalaisen päätöksen perustana olevia tosiseikkoja, mutta se katsoo, ettei vastaaja voinut ottaa huomioon IWS:n taloudellisia lukuja kyseessä olevan jakson aikana arvioidakseen sitä, voitiinko kantajaa pitää pk-yrityksenä.

29 Kantaja väittää tältä osin ensinnäkin, että sen pääoma on kokonaisuudessaan suoraan tai välillisesti Pollmeierin omistuksessa. Kantaja katsoo, että koska Pollmeier on luonnollinen henkilö, hän ei voi olla suosituksen 96/280 liitteessä olevan 1 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu yritys. Kantajan mukaan tästä seuraa, että se täytti riippumattomuusperusteen.

30 Toiseksi kantaja väittää, että myös siinä tapauksessa, että Pollmeieria pidettäisiin suosituksen 96/280 liitteessä olevan 1 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna yrityksenä, kantaja täyttää silti pk-yrityksen määrittelyperusteet.

31 Vaikka Pollmeieria olisi pidettävä suosituksen 96/280 liitteessä olevan 1 artiklan 3 kohdan soveltamisen kannalta yrityksenä, kyseistä "yritystä" koskevat luvut on kantajan mukaan määritettävä kuitenkin laskemalla yhteen kaikkien niiden yhtiöiden luvut, joiden pääomasta tai äänivaltaisista osakkeista Pollmeier omisti tukien myöntämishetkellä suoraan tai välillisesti 25 prosenttia tai enemmän.

32 Kantaja korostaa tältä osin, että kyseinen tuki myönnettiin sille 2.9.1998 tehdyllä päätöksellä, jota muutettiin olennaisesti 12.5.1999.

33 Kyseisen ajanjakson aikana Pollmeier omisti suoraan tai välillisesti 25 prosenttia tai enemmän Rietbergissä sijaitsevan Pollmeier GmbH, Holzverarbeitungsbetriebin ja Creuzburgissa sijaitsevan Pollmeier Massivholz GmbH & Co. KG:n sekä kantajan pääomasta. Kyseisen ajanjakson aikana Pollmeier ei kuitenkaan omistanut 25:tä prosenttia tai enemmän IWS:n pääomasta tai äänivallasta kyseisen yhtiön hallituksessa.

34 Kantajan mielestä suosituksen 96/280 liitteessä olevan 1 artiklan 8 kohdassa viitataan viimeisimpään hyväksyttyyn tilivuoteen ainoastaan laskettaessa lukuja pk-yrityksen määrittelyperusteiden soveltamiseksi tukea saavaan yritykseen eikä niiden yritysten määrittämiseksi, joiden luvut on laskettava yhteen kyseisen suosituksen liitteessä olevan 1 artiklan 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Tästä seuraa, että Pollmeierista muodostuvaa "yritystä" koskevat luvut ovat samat kuin riidanalaisen päätöksen 70 perustelukappaleessa esitetyn taulukon kohdassa "yhteensä" olevat luvut, kun niistä on vähennetty IWS:ää koskevat luvut, ja riidanalaisen päätöksen 73 perustelukappaleessa esitetyn taulukon kohdassa "yhteensä IWS poisluettuna" olevat luvut, kun otetaan huomioon, että tuen myöntämishetkellä Pollmeier omisti alle 25 prosenttia IWS:n pääomasta. Pollmeierista muodostuvan "yrityksen" luvut ovat näin ollen kaukana suosituksen 96/280 liitteessä olevan 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista kynnysarvoista, joten Pollmeierista muodostuva "yritys" on täyttänyt kaikki pk-yrityksen määrittelyperusteet. Kantaja täyttää näin ollen itse suosituksen 96/280 liitteessä olevan 1 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun riippumattomuus-perusteen.

35 Kantajan mukaan suosituksen 96/280 liitteessä olevan 1 artiklan 6 kohdassa asetettuja edellytyksiä (jäljempänä kahta peräkkäistä tilivuotta koskeva sääntö) sovelletaan 1 artiklan 1 kohdan kahdessa ensimmäisessä luetelmakohdassa esitettyihin perusteisiin (työntekijöiden lukumäärää ja liikevaihtoa koskevat kynnysarvot) mutta ei 1 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuun riippumattomuus-perusteeseen tai 1 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuun 25 prosentin kynnysarvoon.

36 Kantaja päättelee, että se oli 1.6.1998 lukien jälleen suosituksen 96/280 liitteessä olevan 1 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla riippumaton ja täytti näin ollen kaikki pk-yrityksen määrittelyperusteet ilman, että kahden peräkkäisen tilivuoden säännölle olisi annettava jotain merkitystä.

37 Kantaja katsoo, että vastaaja on joka tapauksessa tehnyt arviointivirheen, kun se on katsonut, että oli olemassa Pollmeier-yhtymä. Se korostaa, että todellisuudessa ei ole olemassa yhtenäistä Pollmeier-yhtymää vaan korkeintaankin "ryhmittymä", joka muodostui yhtiöistä, joissa Pollmeierilla oli osuuksia ja jonka rinnalla oli "Pollmeier-Rietberg-ryhmittymä". Se katsoo, että pelkästään samaan yhtiöiden pääoman omistajien perheeseen kuuluminen ei riitä osoittamaan sitä, että kyseiset yhtiöt ovat keskenään taloudellisesti integroituneita. Kantajan mukaan Pollmeierin 1.6.1998 lukien omistama 23,25 prosentin osakkuus IWS:ssä ei anna hänelle mitään johtoon tai valvontaan liittyviä oikeuksia. IWS:n osalta kantaja korostaa erityisesti sitä, että Gottwald, joka on 1.6.1998 jälkeen ollut ainoa vastuuta kantava johtaja, oli kyseisessä asemassa jo ennen kyseistä päivämäärää. Kantaja toteaa lisäksi, ettei Pollmeier ole vuoden sisällä oleskellut Yhdysvalloissa milloinkaan yhtä tai kahta päivää kauempaa.

38 Kantajan mukaan Pollmeierin omistamilla yrityksillä ei ole mitään yhteistä niiden yritysten kanssa, joiden pääomasta Pollmeierin perheen muut jäsenet omistavat suurimman osan, ja näin on sekä asiakaskunnan että tavarantoimittajien osalta. Kyseiset yritykset toimivat eri markkinoilla. Niillä ei ole myöskään yhteistä kirjanpitoa tai yhteistä henkilöstöhallintoa.

39 Kantaja huomauttaa http://www.pollmeier.com/-Internet-sivuston osalta, johon riidanalaisen päätöksen 16 perustelukappaleessa viitataan, ettei kyseistä sivustoa ole laitettu ajan tasalle enää pitkään aikaan. Kantaja toteaa lisäksi, ettei Internet-sivustolle laitettu teksti voi sellaisenaan olla oikeudellisesti ratkaiseva todiste taloudellisesta integraatiosta.

40 Vastaaja väittää ensinnäkin, ettei kantaja ollut tukea myönnettäessä pk-yritys. Se ei näet vuonna 1998 eikä vuonna 1999 täyttänyt riippumattomuusperustetta. Vastaaja korostaa, että kilpailuoikeuden mukaan yrityksen käsitteen piiriin kuuluvat myös luonnolliset henkilöt.

41 Vastaaja korostaa tältä osin, että ei ole kiistetty sitä, etteikö IWS olisi ollut Pollmeierin valvonnassa 1.6.1998 saakka ja etteikö Pollmeier olisi tämän jälkeen vähentänyt osakkuuttaan kyseisessä yhtiössä ainoastaan siltä osin kuin hän siirsi osuuksista 41 prosenttia sisarelleen Tegelkampille ja 10 prosenttia Gottwaldille siten, että Pollmeierin veljekset ja heidän sisarensa omistivat myös 1.6.1998 jälkeen yhdessä vielä 89 prosenttia IWS:n osuuksista. Vastaajan mukaan Pollmeier, hänen veljensä E. Pollmeier ja sisarensa Tegelkamp, jotka omistivat yhdessä 89 prosenttia IWS:n pääomasta, muodostivat "yhtenäisen osakkaiden yksikön".

42 Vastaaja tarkentaa, että sen mukaan kyseisten tukien saaja on Pollmeier-ryhmittymä eikä pelkästään kantaja.

43 Toiseksi vastaaja väittää, että tuensaajaan ja sen emoyhtiöihin sovelletaan samoja laskusääntöjä, jotka on tarkennettu suosituksen 96/280 liitteessä olevan 1 artiklan 6—8 kohdassa.

44 Näin ollen tuensaaja on pk-yritys ainoastaan, jos vähintään 75,01 prosenttia sen osakkaista on pk-yrityksiä.

45 Vastaaja katsoo, että pk-yrityksen määritelmää ei pidä soveltaa mekaanisesti ja muodollisesti. Sen mielestä kaikki ne yritykset, jotka muodollisesti täyttävät pk-yrityksen määritelmän, eivät todellisesti ole pk-yrityksiä. Suosituksessa sitä vastoin nimenomaisesti sallitaan tietty joustavuus ja näin ollen mahdollisuus tarkastella tuensaajan taloudellisen ulottuvuuden todellisuutta sen muodollisesta asemasta riippumatta.

46 Vastaaja huomauttaa, että pk-yritysten tarve oikeusvarmuuteen ja "suunnitteluvarmuuteen" ei ole ristiriidassa sen omaksuman tulkinnan kanssa. Sen mukaan juuri todellisten pk-yritysten oikeusvarmuus ja "suunnitteluvarmuus" edellyttävät, ettei niitä aseteta huonompaan asemaan sellaisiin kilpailijoihin nähden, joiden kokonaistilanne on toinen kuin pk-yritysten.

47 Vastaaja korostaa väitetyn arviointivirheen osalta, ettei kantaja voi osoittaa kärsineensä kyseisen ajanjakson aikana pk-yrityksille tyypillisistä rakenteellisista esteistä. Vastaaja viittaa IWS:n, jonka nimi on nykyään Hardwood, Internet-sivustoon, joka sen mukaan on osoitus Pollmeier-ryhmittymän integroidusta maailmanlaajuisesta lähestymistavasta.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

48 Aluksi on tutkittava kantajan väite, jonka mukaan vastaaja on nojautunut päätöksessään sellaiseen pk-yrityksen käsitteen määritelmään, joka poikkeaa suosituksessa 96/280 olevasta määritelmästä, kun se on katsonut, että "tuensaajayritykseen kuuluivat Rietbergissä toimiva Pollmeier GmbH, Holzverarbeitungsbetrieb, Creuzburgissa toimiva Pollmeier Massivholz GmbH & Co. KG ja IWS".

49 Riidanalaisen päätöksen 71 perustelukappaleessa todetaan tältä osin seuraavaa:

" — — Vuosina 1996 ja 1997 tuensaajayritykseen kuuluivat Rietbergissä toimiva Pollmeier GmbH Holzverarbeitungsbetrieb, Creuzburgissa toimiva Pollmeier Massivholz GmbH & Co. KG ja IWS. Kaikki nämä yhtiöt ovat suoraan tai välillisesti Ralf Pollmeierin hallinnassa ja harjoittavat samaa tai rinnakkaista taloudellista toimintaa. Näin ollen voidaan todeta, että ne ovat keskenään taloudellisesti integroituneita. Minkään näistä yhtiöistä ei voida väittää muodostavan itsenäistä taloudellista kokonaisuutta. Taloudellisen integraation aste on riittävä, jotta voidaan päätellä IWS:n ja kahden Euroopassa toimivan Pollmeier-sahan muodostavan yhtenäisen taloudellisen kokonaisuuden."

50 On huomautettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan, kun oikeudellisesti itsenäiset luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt muodostavat taloudellisen kokonaisuuden, niitä on kohdeltava yhtenä ainoana yrityksenä sovellettaessa yhteisön kilpailusääntöjä (ks. vastaavasti asia 170/83, Hydrotherm, tuomio 12.7.1984, Kok. 1984, s. 2999, 11 kohta ja analogisesti asia T-234/95, DSG v. komissio, tuomio 29.6.2000, Kok. 2000, s. II-2603, 124 kohta).

51 Valtiontukien alalla taloudellisen kokonaisuuden olemassaoloa koskeva kysymys nousee esille varsinkin silloin, kun on yksilöitävä tuensaaja (ks. vastaavasti asia 323/82, Intermills v. komissio, tuomio 14.11.1984, Kok. 1984, s. 3809, Kok. Ep. VII, s. 667, 11 ja 12 kohta). Tältä osin on todettu, että komissiolla on laaja harkintavalta päättää, onko ryhmittymään kuuluvia yhtiöitä pidettävä taloudellisena kokonaisuutena vai oikeudellisesti ja taloudellisesti itsenäisinä valtiontukia koskevan järjestelmän soveltamiseksi (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat T-371/94 ja T-394/94, British Airways ym. v. komissio, tuomio 25.6.1998, Kok. 1998, s. II-2405, 313 ja 314 kohta ja analogisesti em. asia DSG v. komissio, tuomion 124 kohta).

52 Tähän komission harkintavaltaan kuuluu monitahoisten taloudellisten tosiseikkojen ja olosuhteiden huomioon ottaminen ja arviointi. Koska yhteisöjen tuomioistuimet eivät voi omalla arvioinnillaan korvata päätöksen tekijän muun muassa taloudelliselta kannalta tekemää arviointia tosiseikoista, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valvonnan on tältä osin kohdistuttava ainoastaan siihen, että menettelyä ja perusteluvelvollisuutta koskevia sääntöjä on noudatettu, että tosiseikat pitävät asiallisesti paikkansa, että näitä tosiseikkoja ei ole arvioitu ilmeisen virheellisesti ja ettei harkintavaltaa ole käytetty väärin (asia T-126/99, Graphischer Maschinenbau v. komissio, tuomio 14.5.2002, Kok. 2002, s. II-2427, 32 kohta).

53 Lisäksi itse EY 87 artiklan 3 kohdan ja EY 88 artiklan sanamuodosta seuraa, että komissio "voi" pitää ensin mainitussa määräyksessä tarkoitettuja tukia yhteismarkkinoille soveltuvina. Näin ollen, vaikka komission on aina ratkaistava, soveltuvatko ne valtiontuet, joita se valvoo, yhteismarkkinoille, vaikka niistä ei olisi ilmoitettu komissiolle (ks. vastaavasti asia C-301/87, Ranska v. komissio, tuomio 14.2.1990, Kok. 1990, s. I-307, Kok. Ep. X, s. 319, 15—24 kohta, ns. Boussac-tapaus), sillä ei kuitenkaan ole velvollisuutta todeta tällaisia tukia yhteismarkkinoille soveltuviksi (ks. analogisesti asia C-409/00, Espanja v. komissio, tuomio 13.2.2003, Kok. 2003, s. I-1487, 94 kohta).

54 On kuitenkin myös huomautettava, että komissiota sitovat ne suuntaviivat ja tiedonannot, jotka se on laatinut valtiontukien valvonnan alalla, sillä edellytyksellä, ettei niillä poiketa perustamissopimuksen määräyksistä ja että jäsenvaltiot ovat ne hyväksyneet (ks. em. asia Espanja v. komissio, tuomion 95 kohta ja asia C-91/01, Italia v. komissio, tuomio 29.4.2004, Kok. 2004, s. I-4355, 45 kohta).

55 Esillä olevassa asiassa kantaja katsoo lähinnä, että suosituksen 96/280 säännökset on muotoiltu niin, ettei komissiolle ole jätetty harkintavaltaa kyseisessä suosituksessa asetettujen rajojen ulkopuolelle pk-yrityksen käsitteen määrittelemisen osalta.

56 Tältä osin on huomautettava, että pk-yrityksiä koskevien suuntaviivojen 1.2 kohdasta seuraa, että markkinoiden puutteet, joiden takia pk-yritykset joutuvat kohtaamaan tiettyjä esteitä ja jotka siten rajoittavat näiden yritysten yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti suotavaa kehitystä, ovat syynä komission myönteiseen suhtautumiseen pk-yrityksille myönnettävään valtiontukeen.

57 Pk-yrityksiä koskevien suuntaviivojen 3.2 kohdasta ilmenee, että jotta yritys voidaan katsoa kyseisissä suuntaviivoissa tarkoitetuksi pk-yritykseksi, sen on täytettävä kolme edellytystä, eli henkilökunnan määrää, yrityksen taloutta ja riippumattomuutta koskevat edellytykset (em. asia Italia v. komissio, tuomion 46 ja 47 kohta).

58 Suosituksen 96/280 liitteessä olevan 1 artiklan 3 kohdassa todetaan viimeksi mainitun edellytyksen osalta, että riippumattomia yrityksiä ovat ne yritykset, joiden pääomasta tai äänivaltaisista osakkeista 25 prosenttia tai enemmän ei ole yhden sellaisen yrityksen omistuksessa tai sellaisten yritysten yhteisomistuksessa, joihin ei voida soveltaa pk-yrityksen määritelmää.

59 Suosituksen 96/280 liitteessä olevan 1 artiklan 4 kohdassa myös todetaan, että laskettaessa 1 kohdassa tarkoitettuja kynnysarvoja on tarpeen laskea yhteen asiaankuuluvat luvut kyseisen yrityksen ja kaikkien sen suoraan tai epäsuorasti 25 prosentin suuruisen tai suuremman pääoma- tai äänimääräosuuden perusteella hallitsemien yritysten osalta.

60 On kuitenkin korostettava, että tietyn päätöksen päätösosa ja perustelut liittyvät erottamattomasti toisiinsa, ja tämän vuoksi päätöstä tulkittaessa on tarvittaessa otettava huomioon päätöksen tekemiseen johtaneet syyt (ks. asia C-355/95 P, TWD

v. komissio, tuomio 15.5.1997, Kok. 1997, s. I-2549, 21 kohta ja em. asia Italia v. komissio, tuomion 49 kohta).

61 Tässä tapauksessa etenkin suosituksen 96/280 18., 19. ja 22. perustelukappaleesta sekä pk-yrityksiä koskevien suuntaviivojen 3.2 kohdasta ilmenee, että riippumattomuusperusteen tarkoituksena on varmistaa, että pk-yrityksiin kohdistettavat toimenpiteet hyödyttävät aidosti yrityksiä, jotka kokonsa takia ovat epäedullisessa asemassa, eikä sen sijaan yrityksiä, jotka kuuluvat suureen konserniin ja jotka pystyvät siis saamaan rahoitusta ja tukea, joita niiden kilpailijoilla, jotka ovat vastaavankokoisia ja jotka eivät kuulu suureen konserniin, ei ole käytettävissään. Edellä mainituista säännöksistä ilmenee myös, että ainoastaan todella riippumattomien pk-yritysten huomioon ottamiseksi on poistettava sellaiset pk-yritysten oikeudelliset rakennelmat, jotka muodostavat taloudellisia ryhmiä, joiden voima ylittää tällaisen yrityksen voiman, ja että on valvottava, että pk-yrityksen määritelmää ei kierretä pelkästään muodollisilla perusteilla.

62 Suosituksen 96/280 liitteessä olevan 1 artiklan 3 ja 4 kohtaa on näin ollen tulkittava tämän tarkoituksen mukaisesti siten, että sellaisen yrityksen luvut, josta toinen yritys omistaa jopa vähemmän kuin 25 prosenttia, on otettava huomioon laskettaessa kyseisen artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kynnysarvoja, silloin kun kyseiset yritykset, vaikka ne muodollisesti ovat eri yrityksiä, muodostavat kuitenkin taloudellisen kokonaisuuden (ks. vastaavasti em. asia Italia v. komissio, tuomion 51 kohta).

63 Tästä seuraa, että asiaa koskevien tiedonantojen antaminen ei ole muuttanut komissiolla olevaa harkintavaltaa ratkaista, onko ryhmittymään kuuluvia yhtiöitä pidettävä taloudellisena kokonaisuutena vai oikeudellisesti ja taloudellisesti itsenäisinä valtiontukia koskevan järjestelmän soveltamiseksi. Erityisesti on todettava, että komissio voi katsoa, että yritys kuuluu sellaiseen taloudelliseen kokonaisuuteen, joka ei täytä pk-yrityksen määrittelyperusteita, vaikka samaan taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluva toinen yritys omistaa kyseisestä yrityksestä vähemmän kuin 25 prosenttia.

64 Vastaajalla oli näin ollen oikeus ratkaista ensin se, kuuluiko kantaja sellaiseen ryhmittymään, jota oli pidettävä taloudellisena kokonaisuutena, ja tarkastaa vasta tämän jälkeen, täyttikö kyseinen ryhmittymä suosituksen 96/280 liitteessä olevan 1 artiklan 1 kohdan perusteet.

65 Tässä tilanteessa kantajan väite, jonka mukaan vastaaja on tehnyt oikeudellisen virheen, kun se on käyttänyt riidanalaisessa päätöksessä sellaista pk-yrityksen käsitteen määritelmää, joka poikkeaa suosituksessa ja pk-yrityksiä koskevissa suuntaviivoissa olevasta määritelmästä, ei voi menestyä.

66 Tästä seuraa myös, että kantajan väite, jonka mukaan suosituksen 96/280 liitteessä olevan 1 artiklan 8 kohtaa ei voida soveltaa silloin kun määritetään niitä yrityksiä, joiden luvut on otettava huomioon kyseisen artiklan 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla, on tehoton. Kysymys siitä, omistiko Pollmeier IWS:n osakepääomasta yli 25 prosentin suuruisen osuuden, ei näet ole ratkaiseva arvioitaessa sitä, kuuluiko viimeksi mainittu yhtiö tukea saavaan taloudelliseen kokonaisuuteen. Tämän vuoksi sillä, että Pollmeier myi kyseiset osakkuudet 1.6.1998, ei sinällään ole merkitystä tämän riidan ratkaisemisen kannalta.

67 On vielä tutkittava, onko komissio tehnyt ilmeisen arviointivirheen, kun se on katsonut, että Pollmeierin ja hänen perheensä omistamat eri yhtiöt muodostivat taloudellisen kokonaisuuden sillä perusteella, että kantajan ja Pollmeierin perheen jäsenten omistamien muiden yhtiöiden välinen suhde oli luonteeltaan erilainen kuin erillisten ja itsenäisten yritysten välillä yleensä vallitseva suhde.

68 Esillä olevassa asiassa on selvää, että kantaja kuuluu Pollmeierin vuodesta 1987 lukien perustamista yhtiöistä muodostuvaan ryhmittymään. Kantajan pääoman

omisti näet tuen myöntämishetkellä kokonaan Pollmeier GmbH, Holzverarbeitungsbetrieb, Rietberg, jonka pääoma oli puolestaan 100-prosenttisesti Pollmeierin omistuksessa. Lisäksi Pollmeier GmbH, Holzverarbeitungsbetrieb, Rietberg, omisti 60 prosenttia Creuzburgissa sijaitsevasta Pollmeier Massivholz GmbH & Co. KG:stä ja loput kyseisen yhtiön pääomasta oli suoraan Pollmeierin omistuksessa.

69 Pollmeier omisti lisäksi 1.6.1998 saakka IWS:n osuuksista 74,25 prosenttia, ja hänen veljensä omisti niistä loput. On myös selvää, että kyseinen muutos IWS:n osakkuuksiin liittyvissä omistussuhteissa tehtiin 1.6.1998 eli kolme päivää 27.5.1998 jälkeen, jolloin kantaja teki investointitukea koskevan hakemuksensa. Lisäksi 41 prosenttia Pollmeierin omistuksessa olleista IWS:n yhtiöosuuksista myytiin hänen sisarelleen ja 10 prosenttia Gottwaldille, joka ei kantajan väitteiden, joita ei tältä osin ole kiistetty, mukaan kuulu Pollmeierin perheeseen. Siitä saakka Pollmeier ja hänen perheensä jäsenet (hänen veljensä ja sisarensa) ovat omistaneet 89 prosenttia IWS:n osuuksista.

70 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa myös, että kantaja sekä IWS, Pollmeier GmbH, Holzverarbeitungsbetrieb, Rietberg, ja Pollmeier Massivholz GmbH & Co. KG, Creuzburg, harjoittavat samaa tai rinnakkaista taloudellista toimintaa, minkä perusteella voidaan todeta, että kyseiset yhtiöt ovat keskenään taloudellisesti integroituja. Vastaaja on myös esittänyt riidanalaisen päätöksen 16 ja 17 perustelukappaleessa seuraavat tarkennukset:

"Pollmeier-yhtymän www-sivustolla kuvaillaan Pollmeier-yhtymään kuuluvia yhtiöitä, [IWS] mukaan luettuna, Pollmeier-yhtymän 'toimipaikkoina'. — — IWS:n tuotteiden myynnistä Euroopassa vastasi 17 päivään heinäkuuta 1999 asti Rietbergissä toimiva Pollmeier GmbH Holzverarbeitungsbetrieb edustussopimuksen perusteella — — . Kaikki Pollmeier-yhtymään kuuluvat yhtiöt olivat 1 päivään kesäkuuta 1998 Rietbergissä toimivan Pollmeier GmbH Holzverarbeitungsbetriebin kautta suoraan tai välillisesti — — Pollmeierin hallinnassa. Koska ne toimivat samoilla markkinoilla ja olivat saman henkilön hallinnassa, ne eivät olleet

taloudellisesti itsenäisiä, minkä vuoksi niiden on katsottava muodostaneen yhtenäisen taloudellisen kokonaisuuden."

71 Kantaja väittää näiden toteamusten kiistämiseksi ainoastaan, että yhtäältä Creuzburgin ja Malchow'n sahat ja toisaalta IWS eivät toimineet samoilla aloilla, että ne eivät työskennelleet yhdessä ja että niillä ei myöskään ollut yhteistä johtoa. Myöskään kirjanpito tai henkilöstöhallinto ei ollut yhteinen. Kantaja toteaa vielä, että se itse ja IWS eivät toimi samoilla markkinoilla. Se väittää tältä osin, että Creuzburgin ja Malchow'n sahat ovat keskittyneet sahatoimintaan ja IWS valmistaa puolestaan liimapuulevyjä.

72 Kantaja ei ole kuitenkaan esittänyt mitään sellaista todistusvoimaista seikkaa, jolla vastaajan toteamukset voitaisiin kumota.

73 Kantaja ei näet siltä osin kuin on kyse siitä väitteestä, ettei Pollmeierin perheen omistamien eri yritysten osalta olisi käytetty yhteistä määräysvaltaa, kiistä perheen omistuksessa olevia osuuksia koskevia lukuja vaan katsoo, tukematta muutoin lausumaansa, ettei kyseinen osakkuus osoita sitä, että määräysvaltaa käytetään tosiasiallisesti.

74 Kantaja ei esitä lisäksi mitään perustelua, jolla voitaisiin osoittaa, että ottaen huomioon niiden siteiden luonne, jotka yhdistivät sen muihin Pollmeier-ryhmittymään kuuluviin yhtiöihin, ja se, että kaikkien näiden yhtiöiden harjoittamat

toiminnat olivat samanlaisia, se ei voinut hyötyä Pollmeier-ryhmittymään kuuluvien muiden yhtiöiden läsnäolosta markkinoilla eikä toiminnassa olevien sahojen teknisestä osaamisesta. Sen on näin ollen katsottava välttävän ne esteet, jotka koskevat kyseisille markkinoille tunkeutumisen kannalta välttämätöntä tekniikan saatavuutta ja jakeluverkostoihin pääsyä ja joihin pk-yritykset tavallisesti törmäävät.

75 Kantaja ei näin ollen ole millään tavalla osoittanut, että vastaaja olisi tehnyt ilmeisen virheen katsoessaan, että Pollmeierin ja hänen perheensä omistamat eri yhtiöt muodostivat taloudellisen kokonaisuuden.

76 Siltä osin kuin kantaja arvostelee vastaajaa siitä, että tämä on hallinnollisen menettelyn kuluessa jättänyt selkeyttämättä riittävästi tosiseikkoja tältä kohdin, riittää, kun todetaan, että Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä 9.6.2001 julkaistusta kehotuksesta esittää kyseistä tukea koskevia huomautuksia EY 88 artiklan 2 kohdan mukaisesti ilmenee, että vastaaja on kyseisen tiedonannon tiivistelmän "arviointi toimenpiteestä" -nimisessä osassa todennut, että "eräiden tietojen mukaan saman johdon alaisuudessa voi toimia eri oikeushenkilöitä, joiden tuotantoa koordinoidaan yksittäisen yrityksen tavoin". Vastaaja totesi vielä, että se "epäilee, voidaanko yksittäistä oikeushenkilöä, Malchow'ssa sijaitsevaa Pollmeier GmbH:ta, pitää tuensaajana". Lisäksi 13.3.2001 päivätystä kirjeestä, jolla vastaaja ilmoitti Saksan liittotasavallalle päätöksestään aloittaa EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätty menettely, ja erityisesti siinä olevasta kysymyksestä nro 8 ilmenee, että vastaaja pyysi Saksan liittotasavaltaa toimittamaan sille tietoja Pollmeierin, Ekkerhard Pollmeierin ja Doris Tegelkampin välisistä suhteista, koska viimeksi mainitut näyttivät olevan osakkaita ja/tai johtajia yhtiöissä, jotka kuuluivat Pollmeier-ryhmittymään. Kantajan väite on näin ollen hylättävä perusteettomana.

77 Vastaaja saattoi näin ollen katsoa ilmeistä arviointivirhettä tekemättä, että kantaja sekä IWS, Pollmeier GmbH, Holzverarbeitungsbetrieb, Rietberg, ja Pollmeier Massivholz GmbH & Co. KG, Creuzburg, muodostivat niiden taloudellisista sidoksista, niiden tiettyjen rakenteiden integroitumisesta ja niiden osakkuuksiin

liittyvistä omistussuhteista johtuen yhtenäisen taloudellisen kokonaisuuden ja että IWS oli näin ollen otettava huomioon tuensaajaa määriteltäessä.

78 Kun otetaan huomioon se, ettei kantaja ole kiistänyt sitä, ettei ryhmittymä täyttänyt IWS:ää koskevat luvut mukaan lukien pk-yrityksen määrittelyperusteita, vastaaja on perustellusti päätellyt, että tuensaaja oli suuryritys.

79 Tästä seuraa, että vastaaja on riidanalaisen päätöksen 86 perustelukappaleessa perustellusti päätellyt, että "koska tuensaaja on suuryritys, ainoastaan 35 prosenttia myönnetystä tuesta täyttää tukiohjelman edellytykset ja ainoastaan tätä tuen osaa voidaan pitää voimassa olevana tukena" ja että "koska se myönnettiin ilman komission lupaa, kyseessä on sääntöjenvastainen tuki".

80 Lopuksi koska vastaaja on voinut katsoa oikeudellista virhettä ja ilmeistä arviointivirhettä tekemättä, että Pollmeierin ja hänen perheensä omistuksessa olevat eri yritykset muodostivat taloudellisen kokonaisuuden, tästä seuraa, että kahden peräkkäisen tilivuoden huomioon ottamista edellyttävän säännön soveltamisesta riippumatta tuensaaja ylitti pk-yrityksen määrittelyperusteissa asetetut kynnysarvot, koska IWS:n luvut oli otettava huomioon. Näin ollen kantajan väitteet, jotka koskevat suosituksen 96/280 liitteessä olevan 1 artiklan 6 kohdan rikkomista, ovat esillä olevassa asiassa tehottomia.

81 Tästä seuraa, että ensimmäinen ja kolmas kanneperuste on hylättävä.

Toinen kanneperuste, joka koskee pk-yrityksen määrittelyperusteiden kiertämiseen liittyvää arviointivirhettä

82 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ensimmäisen ja kolmannen kanneperusteen osalta suorittamasta tutkinnasta seuraa, ettei kysymyksellä pk-yrityksen määrittelyperusteiden mahdollisesta kiertämisestä ole asian kannalta merkitystä. Koska vastaaja on näet voinut katsoa oikeudellista virhettä tai ilmeistä arviointivirhettä tekemättä, että Pollmeierin ja hänen perheensä omistuksessa olevat eri yhtiöt muodostivat sellaisen taloudellisen kokonaisuuden, jota ei voitu pitää pk-yrityksenä, tästä seuraa, ettei sitä, onko perusteita kierretty, ole enää tarpeen tutkia.

83 Edellä esitetty huomioon ottaen myös toinen kanneperuste ja näin ollen koko kanne on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

84 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut vastaajan vaatimusten mukaisesti.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(laajennettu neljäs jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) Kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Legal Tiili Meij

Vilaras Forwood

Julistettiin Luxemburgissa 14 päivänä lokakuuta 2004.

H. Jung H. Legal

kirjaaja laajennetun neljännen jaoston puheenjohtaja